Nasıl şöhret kazanılır?

Kuru kahveci

* * *

Beş sene evvel bir yılda 65 bin çuval kahve istihlâk eden Türkiye şimdi 100 bin çuval kahve sarfetmeğe başladı

Yazan: **KANDEMİR**

— Aadam sen de... Kahve de neymiş? Alır, kavurur, değirmende çekersin... İşte sana kuru kahve! Onun ne marifeti olabilir ki, şöhreti... ve şöhretinin sırrı olsun? diye düşünenler varsa, affederler ama, kazın ayağı hiç te öyle değildir.

Öyle olsaydı eğer, yük arabaları-konuşmasını pek severdi. Bu, karşılıklı bir sempati ve muhabbet doğurmuştu. Hele ilk zamanlarda bu hassanın ehemmiyeti inkâr edilemezdi. Abus çehreli, çatık kaşlı, aksi huylu ve sert sözlü biri yerine, sıcak kanlı güler yüzlü, şen bir dükkân sahibi... Bugün bile bunun ehemmiyetini in-

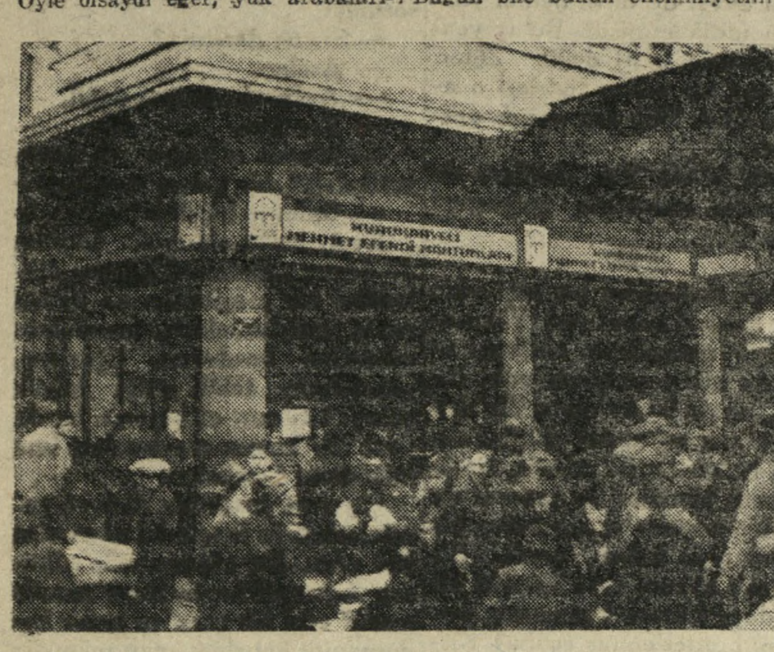

Kurukahvecinin dükkânı bugünlerde hücuma uğra..:

nın göz açtırmadığı, hamalların aman vermediği şu daracık ve sapa... Hattâ İstanbulun en netameli sokağında, kahve alabilmek için - biribirini ite kaka - sıra bekliyenlerin ne işi vardı?

Kahve buhranı?..

Hayır... (Buhran) lâfı da, hattâ onu doğuranlar da doğmadan evvel, bu, yine böyleydi...

Bizde, kahve tiryakisinin yarım asırdanberi parolası budur: Kurukahveci Mehmet Efendi!

Ve, rica ederim, kahve tiryakisi olmıyanı gösterin bana!

Hele İstanbul gibi büyük şehirlerde, günde bir fincan olsun kahve içmiyen?...

Size bir hesap göstereyim: 5 sene evvel yılda 65 bin çuval kahve istihlâk eden Türkiye şimdi 100 bin çuval kahve sarfediyor.

Bunun kaç çuvalı (Kurukahveci Mehmet) müessesesinden geçiyor? Orasını bilmem...

Benim aradığım; 65 sene evvel - hem de bugünkü bulunduğu, ayni yerde - kurulmuş olan bu müessesenin bu şöhrete nasıl kavuştuğudur.

(Kurukahveci Mehmet Efendi) on sene evvel vefat etmiştir. Şimdi iki oğlu işin başında bulunuyor.

Bunlardan biri, Bay Ahmet şöyle anlatıyor:

— Büyük babam Hasan Efendi de Kurukahveci imiş. O 1876 da vefat edince 16 yaşında bulunan babam Mehmet Efendi buradaki küçücük dükkânda yalnız başına çalışmıya başlamıştır. Kendi kavurur, sonra kolları sıvayıp dibek başına geçer, saatlerle kan ter içinde kahve döver, bir yandan da müşteriye bakarmış...

Bir zaman böyle gitmiş... Sonra yavaş yavaş şöhret başlamış...

— Nasıl?

— Babamın şöhretini temin eden, belli başlı üç hassası vardı: Mükemmel bir eksper oluşu, hoş sohbet oluşu ve.. çok doğru bir adam oluşu.

— İzah eder misiniz?

— Babam, önüne dizilen bir sürü kahve nümunesi içinde, en iyisinin hangisi olduğunu, birer kere koklayışile bulabilirdi. En kurnaz, en kurt kahve tacirleri bile, bir defacık olsun babamı aldatmıya, ona, iyi yerine, kötü mal vermiye muvaffak olamadıklarını bin kere itiraf etmişlerdir. Babam, bilhassa ehemmiyet verdiği bu hassayı, bize de aşılamak için elinden gelen her şeyi yapmıştır.

İkinci noktaya gelince; babam, bütün müşterilerile, hatırlarını, gönüllerini hoş edecek şekilde, tatlı tatlı kâr edemeyiz. Hele bu adam, malın iyisini de satarsa?

Nihayet, babam, müşterinin emniyetini celp için terazisini en göze görünen yere koymayı ve kahveyi gayet yavaş tartmayı âdet edinmişti. Evet, ibre duruncıya kadar... Ama, bu ibrenin mutlaka - bir parçacık olsun - kahveden yana yatması da şartmış. Yâni kahve mutlaka bir kaç dirhem ağır basarmış...

— Demek ki şöyle hulâsa edebiliriz: Peder merhum, dünyanın en iyi kahvesini, hem kendisine, hem tartısına hile, hud'a karıştırmadan, tatlı tatlı konuşarak sattığı için şöhret kazanmıştır.

— Esası bu. Fakat buna, bir de kahveyi kavuruş ve dövüşü ilâve etmek lâzım. Çünkü bu da ayrı bir hünerdir. Çekirdek kahvenin envaı vardır. Bunların da kendine göre bir kavruluşu ve dövülüşü vardır. Meselâ bazı cins çekirdeklerde ekşilik, bazılarında acılık fazladır. Ekşilerin fazla kavrulması icap eder. Fakat bu (fazla) ne kadardır? İşte bütün marifet buradadır. Bu işler rastgelenin eline bırakılırsa, alınacak netice berbat olabilir. Binaenaleyh çekirdeğin çuvaldan boşaltıldığı dakikadan, müşteriye verileceği ana kadar, kahvenin, sanatın ehli mütehassısı ustalar nezareti altında bulunması şarttır.

— Bizde kahve tiryakileri?

— Pek çoktur... Ve daima çoğalmaktadır. Bunlar, ekseriyetle otuz beşinden yukarı olanlar arasındadır. Otuz, kırk, hattâ elli senedir, şehrin en uzak semtlerinden, haftanın muayyen günlerinde, yağmurda, karda buraya kadar gelip, ilk günden beri alıştığı kahveyi alanlar az mıdır sanıyorsunuz?

— Elli sene evvelki kahve?.. Çekirdeğin evsafı hiç değişmemiş midir?

— Hayır...

— Siz günde kaç fincan kahve içersiniz?

— Sabahtan akşama kadar burada kahve kokusu içindeyiz. Böylece teneffüs yolile boyuna kahve aldığımız için, fincanla içtiğimin sayısı üçü geçmez.

— İstanbulun meşhur kahve tiryakileri hakkında malûmat verebilir misiniz?

— Maalesef isim veremem. Fakat geçenlerde bir iki gün kahvesiz kaldıkları için hasta olan tiryakiler...

— Ne diyorsunuz, hasta mı?... Bari onları buraya getirip, kokusile tedavi etseydiniz!

Gülüşerek ayrılıyoruz.

Diyanet İşleri Reisinin cenaze merasiminde

Diyanet İşleri Reisi Rıfat Börekçinin hazin vefatını haber vermiş ve cenaze merasiminde Riyaseticümhur namına Kâtibi Umumî Kemal Gedeleç, Başvekil Doktor Refik Saydam, Vekillerin ve hükûmet erkânile Mebusların da hazır bulunduklarını yazmıştık. Resim, Ankarada, cenaze merasimi esnasında Büyük Millet Meclisi Reisile Başvekili göstermektedir.

Artvinin kurtuluşu

Coşkun tezahüratla kutlulandı

Artvin, 8 (A.A.) — Artvinliler Artvin kurtuluşunun 20 nci yıldönümünü her yıldan daha coşkun ve daha neş'eli tezahürat içinde kutlamışlardır. Bütün resmî daireler ve hususî meskenler dükkân ve mağazalar millî renklerimiz ve yeşilliklerle donanmış bulunuyordu. Bütün Artvin ve civarı halkının iştirak etmiş oldukları merasime, Halkevi bandosunun çaldığı İstiklâl marşı ile başlanmış ve günün önemini tebarüz ettiren nutukları müteakip, askerî kıt'a ve mektepliler ve teşekküller bir geçit resmi yapmışlardır. Bu törenden sonra Vali, Mevki Komutanı ve maiyeti erkânı Belediye dairesine giderek Artvinlileri kutlamışlardır.

Artvinliler bütün gün Halkevi ve Belediye meydanlarında millî oyunlar oynıyarak bu güzel yıldönümünü neş'e ile geçirmişlerdir. Yine bu güzel vesile ile Valimiz Dikiş ve Biçki Yurdu tarafından Halkevinde hazırlanan sergiyi ve Halkevi tarafından tertip edilen şoförler kursunu açmıştır. Gece de Cümhuriyet Halk Partisi İdare Hey'eti tarafından Halkevinde bir balo verilmiştir.

Artvinliler bu bayram vesilesile Millî Şef İsmet İnönü'ye, Cümhuriyet Hükûmetine ve kahraman orduya sarsılmaz bağlılık ve inan duygularını bir defa daha tekrar ve teyit etmişlerdir.

Burçkanın kurtuluş yıldönümü

Borçka, 8 (A.A.) — Borçka halkı yirminci kurtuluş yılını dün binlerce halkın coşkun tezahüratı içinde kutlamıştır. Merasime saat 11 e beş kala atılan top üzerine başlanmıştır. Kıtaat iç kale köprüsünden yürüyüşe geçmiş ve şehir methalinde kaymakam ve belediye reisi ile belediye ve Parti âzaları tarafından istikbal edilmiştir. Askerlerimiz sokakları dolduran halkın arasından geçerek Cümhuriyet alanına gelmiş ve söylenen nutukları müteakip bir geçit resmi yapmışlardır. Borçkalılar kurtuluş gününü coşkun tezahürat içinde kutlarken başta Millî Şef olmak üzere büyüklerimize karşı en içten bağlılıklarını bir defa daha teyit eylemişlerdir.

Nazillide terakki hamleleri

Nazilli (Husuî muhabirimizden) — 18 binden fazla nüfusu bulunan Nazillinin, diğer bazı kazalarda olduğu gibi, ufak tefek ihtiyaçları vardır. Bunlar meselâ: Şehir yolları henüz iyi bir şekilde değildir. Vaktile yapılmış Arnavut kaldırımlarıdır. Bu yolların bir çok yerlerinde büyükçe çukurlar açılmış ve içleri yağmur sularile dolmuştur. Keza şehirde içme suyu yoktur. Elektrik tesisatı şehre kifayet etmemektedir. Keza şehirde halkı sıtma âfetinden koruyacak tedbir alınmamıştır.

Bütün bunler, yeni kaymakamımız Feyzi Akkorun üzerinde ehemmiyetle durduğu şeylerdir. Kısa bir zamanda memleketin bu noksanlarının tamamlanacağı kuvvetle tahmin edilmektedir. Daha şimdiden istasyondan başlıyan hükûmet caddesinin asfalt yol inşasına başlanmıştır. Elektrik için lâzım olan kablo celbedildikten sonra basma fabrikasından, hem de çok ucuza daimî elektrik şehre getirilecektir.

Kazamıza bağlı Güzelköyde geniş bir arazi istimlâk edilmiştir. Bu arazi 100 bin metre murabbaı genişliğindedir. Burası fidanlık olacak ve bütün köylüler bu fidanlığın ortağı olacaktır.

Bundan başka kazamızda bir orta okul koruma cemiyeti teşekkül etmiştir. Bu cemiyetin gayesi, ihtiyaca cevap veremiyen orta okul binasından maada ayrıca bir bina yaparak açıkta talebe bırakmamaktır. Cemiyet faaliyete geçmiştir.

Kışın yağan şiddetli yağmurlar neticesinde taşarak şehri tehdit etmekte olan Nazilli deresi için bu sene 80 bin liralık bir tahsisat ayrılmıştır.

Konservatuar talebelerinin solo konseri

11 mart salı günü saat 6 da Fransız tiyatrosunda konservatuar talebelerinin solo konseri verilecektir.

Programda Brahms, Schubert, Erautique, Chopin, Bach, Verdi, Gounaud'dan söylenecek ve çalınacaktır.

Geçen sene istidat ve kabiliyetlerini büyük bir memnuniyetle müşahede etmiş olduğumuz değerli muallim Alice Rosental'in yetiştirmekte olduğu yüksek devre talebelerinden Şadan Candar, Ferdi Ştatzerin talebesi Neclâ Şükrü Hazım konsere iştirak edecekler meyanında bulunmaktadır.

Ferdi Fon Ştatzer, piyanoda talebelere refakat edecektir. Genç musikişinaslarımızı bu sene daha olgunlaşmış ve şahsiyetlerini tamamlamış olarak göreceğimizi ümit ediyoruz. Muvaffakıyetler temenni ederiz.

Havacılık dersleri

Bakırköy 2 nci ilkokul havacılık derneği âzaları, tayyare önünde havacılık konferansını dinliyorlar.

Bu hamiyetli Türk yavrularının Hava Kurumuna yardım ve alâkaları günden güne artmaktadır. Yukarıdaki resim talebelere verilen bir konferans esnasında alınmıştır.

Manisada ziraat kanunlaştırılıyor

Manisa, (Husuî) — Son yağmurların tevlit ettiği seylâp sahalarında bozulan kışlık zeriyatın yerini boş bırakmamak, bir karış toprağın bile ekimsiz kalmamasını temin maksadile bir komisyon teşkil edilmiştir. Yazlık mahsulâtın en verimlisi olan darı, patates zer'ine karar verilmiştir.

Zürraa tevzi edilmek üzere şimdiden 350 ton tohumluk darı getirilmiştir. Zürra komisyona müracaatlar, orta Anadoluda işleri mart ayında sona eren ve ziraî kombinalarda bulunan ziraat makinelerinin bir iki ay için buralara getirtilerek makinelerle daha çabuk ekim işlerinin yapılmasını istemiştir. Vilâyet, köylülerin bu dileğini Ziraat Vekâletine göndermiştir.

Sıtma ile mücadeleye şimdiden başlanmıştır. 4 bin liralık bir yardımla mücadele işinin daha şümullü ve verimli olması için icap eden tedbirler alınmıştır.

Kurutulan bataklıklar

Barbaros, (Hususî) — Nahiyemizde beş senelik imar plânı tanzim edilerek tatbikata derhal başlanmıştır. Bilhassa bataklıkların kurutulması işinde köylünün gösterdiği hassasiyet şayanı takdirdir. Çalışkan nahiye müdürünün ve parti başkanının teşvikile köy sandıkları hesabına bağ ve zeytin fidanlığı yetiştirmek için mühim hazırlıklar yapılmıştır.

Bir kadın evinde ölü bulundu

Tire, (Hususî) — Kazamızın Akçaşehir köyünde 22 yaşında Düriye adında bir kadın, evinde ölü bulunmuştur. Söylendiğine göre, kadının kocasile arası açıkmış.

Çölün Gangsterleri kimlerdir? Kahirenin esrarengiz haydudu kimdir?

Bugün **SARAY** Sinemasına gidiniz ve (PETER LORRE) Mr. MOTO'yu en büyük ve ihtiraslı zabıta romanı

Mr. MOTO ŞEYTANET DÜŞÜNÜYOR

filminde görünüz.

İlâveten: FOKS JURNAL son dünya ve harp haberleri.

Bugün saat 11 de tenzilâtlı matine.

Bekârlığın azabını... Evliliğin sürprizlerini... Çılgın bir ihtirasın zaferini görmek istiyenler?

Bugün *LÂLE* ye koşsun

Sacha Guitry - Elvire Popesco - Marguerit Moreno - Betty Stockfeld - Andre Lefaur

ve daha 9 yıldızın yarattığı

Bekârlar Klübü

Hayatın bir muamması... Ömrün bir sahifesi... San'atın bir zaferidir.

Bugün saat 11 de tenzilâtlı matine

DİKKAT: 2 harp jurnalı birden:

1 — «TÜRKÇE» Britiş Paramunt'da Sicilya sahillerinde karşılaşan İngiliz donanmasile tayyareleri arasındaki harp - General De Gol'ün Afrikada ilerleyişi - Amerika iş başında.

2 — «RUMCA» Yunan jurnalında: Türk - Yunan kurumu - Harp ganaimi - Zafer şenlikleri - Kadın, erkek bütün Yunanistan harpte.

Bugün *İPEK* Sinemasında

2 büyük film birden:

1 — Meşhur Polis Hafiyesi:

CHARLİ CHAN: KATİL KİM?

İstanbulda ilk defa olarak gösterilen bu filmi müthiş ve heyecanlı bir maceradır.

2 - Bahar Çiçekleri

Nefis dans ve şarkılarla gençliğin zaferi, çok eğlenceli bir mevzu

Baş Rollerde:

MİCKEY ROONEY — JUDY GARLAND

Bugün saat 11 de tenzilâtlı matine

Bugün **TAKSİM** Sinemasında

Esrarengiz memleketin harikalarını... Alev saçan volkanları... Balta girmemiş ormanın cehennemî muhitinde beyaz bir kadın... Şahane kaplanlar ve timsahların gölü...

ZANZiBAR

Dünyanın 3 üncü süper filmi, asrın en büyük macerasını görünüz...

Bugün saat 11 de tenzilâtlı matine

FRANSA BU HARBİ Neden Kaybetti?

91

YAZAN: Eski Ordu Kumandanlarından Emekli General **Ali İhsan SÂBİS**

Gamlen filozofvarî bir tevekkülle Almanların taarruzunu bekledi

Bu hususta en ufak gecikme ve tereddüt, felâketi yaklaştırmak ve çabuklaştırmaktan başka bir şeye yaramazdı. Az kuvvetle büyük muvaffakiyetler kazanabilmek için zamanı ve fırsatı kollıyarak ve bazı tehlikeleri göze alarak cür'etkârane hareketten başka çare yoktur. İcabında İtalyanların harbe girmeleri ve taarruz etmeleri karşısında bir kısım Fransız topraklarını İtalyan istilâsına maruz bırakmak, Maginot cephesinde Almanların taarruzu halinde orada bocalamayı göze almak ve fakat herhalde kat'î neticenin istihsal olunacağı muhakkak olan şimal tarafta mümkün olan en büyük kuvvetleri toplamak lâzımdı. Her yeri setir ve müdafaa etmek istiyen kumandan her yerde zayıf kalır ve hiçbir tarafı lâyikile müdafaa ve temin edemez. Eğer şimal tarafında kat'î neticeyi müttefikler kazanırsa diğer cephelerde ve mıntakalardaki muvaffakıyetsizlikler ve hattâ ricatler kendiliklerinden düzelir ve telâfi olunurdu. Eğer kat'î netice mahallinde mağlûbiyet bizim tarafta olursa diğer cephelerdeki müdafaalar, muvaffakıyetler ve hattâ muzafferiyetlerimiz faydasız olur. Onlar da sürüye katılmıya mecbur kalırlar.

Bizim tarihimizde de buna benzer misaller çoktur: 1877 Osmanlı — Rus seferinde Anadolu cephesinde Gazi Muhtar Paşanın kumandasındaki ordunun muvaffakıyetleri, Rumeli cephesinde mağlûp olan ordularımızın ricati karşısında faydasız kalmış ve Yeşilköye gelen Rus ordularile mütareke akdine mecburiyet hasıl olmuştu. 1912 Balkan Harbinde şark hududumuzda Rusların muhtemel bir müdahaleleri tevehhüm edilerek oralarda bazı kuvvetler bırakılmış ve bunların Rumeliye getirilmeleri ihmal edilmiş olduğundan Balkan harbi kaybedilmiştir.

İşte General Gamelin bu cesareti gösetrip Almanların kendi sol cenahı karşısında topladıklarını haber aldığı 110 Alman fırkasına karşı ayni mahiyette tedbir ittihaz edemedi; filozofvarî bir tevekkülle ve Belçikalıların göstereceklerini ümit ettiği mukavemete ve Belçika tahkimatına güvenerek birkaç gün sonra maruz kalacağı düşman taarruzlarını tereddüt ve evham içinde, fakat herhalde endişe ile beklemekten başka bir şey yapmadı.

Bu esnada karar değiştirmiye, yâni Belçikalılara imdat için Meuse — Namur — Anvers hattına doğru yürümek kararı yerine bunu terkedip (Belçika — Fransa) hududu gerisinde sekiz aydanberi ihzar edilen hatta kalarak orada müdafaa etmek kararını kabule gelince, bunun için artık pek geç kalınmıştı. Buna ne İngilizler razı olurlar ve ne de evvelce bu çeşit kararı kabul etmemiş olan Gamelin ve Fransa hükûmeti muvafakat ederdi... İş olacağına varacaktı...

10 mayıs gecesi Almanlar şimalden cenuba doğru bütün Holanda, Belçika ve Luxemburg hudutlarını şarktan garba doğru geçtiler. Bir taraftan Alman kara orduları bu tecavüzî hareketi yaparken diğer taraftan Alman hava orduları, geceleyin, Holanda, Belçika ve şimalî Fransa üzerine umumî bir akın ve savlet yaptılar. Bir gece kasırgası şeklinde yapılan bu hava hücumu ile demiryolu düğüm noktaları, mühim köprüler, malûm hava meydanları şiddetle bombardıman edildi. Ve bazı mühim Holanda ve Belçika hava meydanlarına paraşütçü avcılar indirilerek bu meydanlar zapt ve tayyareler tahrip edildi. Keza bazı paraşütçü avcılar da Belçika ve Holanda su mânileri ve tahkimatı gerisine indirilerek müdafaa garnizonlarının vazifelerini ifa etmelerine mâni oldular. Bazı mühim şehirlerin yakınlarına inen ve Holanda veya Belçika askerleri üniformasını giymiş olan bu paraşütçüler, evvelce o mahallerde hazırlanmış Alman beşinci kolu mensuplarile birleşerek memleketin emniyet, inzibat, seferberlik ve müdafaa işlerini bozmıya çalıştılar; telgraf ve telefon irtibatlarını kısmen kestiler.

Bu tecavüz üzerine 10 mayıs gecesi, Belçika ve Holanda hükûmetleri hemen seferberlik ilân ederek mukavemet emrini verdiler; ayni gece Fransa ile İngiltereye müracaatla yardım talep ettiler.

Almalnarın iyi hazırlanmış ve ansızın büyük kütlelerle yaptıkları taarruz karşısında bu mukavemet, ümitsiz bir boğuşma şeklinde bütün Holanda ve Belçika hudutlarında kızışmıya başladı.

Gerek bu küçük devletlerin şefleri, gerek Fransız ve İngiliz sevkulceyşçileri, (Stratege) leri zannediyorlardı ki Almanlar şimdiye kadar muhtelif devletlere mensup birçok askerle çarpışmışlar ve zayiata düçar olmuşlardır; yorgundurlar; mühim taarruz kuvvetleri yoktur.

Hususile müttefiklerin harp meclisleri şimdiye kadar Almanların 55 fırka kadar Polonya ve Norveç fırkalarile muharebe ettiklerini ve bundan sonra da 35 fırka kadar tutan Belçika ve Holanda askerlerile çarpışacaklarını, cem'an 90 fırka kadar muharible uğraştıktan sonra yorgun ve düşkün bir halde Fransız ve İngiliz ordularının karşılarına çıkacaklarını ve bu sebeple muvaffak olamıyacaklarını tahmin ediyorlardı.

Bundan başka Almanların sevkulceyşçe mühim bir hata yaptıklarını düşünüyorlardı: Malûm olan sevkulceyş kaidelerine göre bir ordu, birkaç devletin müttefik orduları karşısında harba mecbur olunca bunlardan en kuvvetlisile evvelâ çarpışıp onu mağlûp etmelidir; büyük parça mağlûp olunca küçük ordular kendiliklerinden mukavemetten vazgeçmiye mecbur olurlar. Halbuki Alman ordusu şimdiye kadar bunun aksini yapmıştı. Fransız ve İngiliz ordularını garp cephesinde ihmal ederek şarkta Polonya ile, daha sonra Norveçle uğraşmıştı. Şimdi de Holanda ve Belçika ordularile uğraşacaktır. Buna mukabil Fransız ve İngiliz orduları aylardanberi muharebeye hazırlanmış ve hiç zayiata uğramaksızın sükûn ve istirahat içinde talim ve terbiyelerile meşgul olmuşlardı. Böyle zinde kuvvetle yıpranmış Alman kuvvetlerinin çarpışmalarının müttefikler lehine neticeler, muvaffakıyetler doğuracağını zannediyorlardı.

Bu düşüncenin yanlışlığı meydandadır. Evvelâ her kaidenin bir müstesnası vardır. En kuvvetli orduyu mağlûp etmek şüphesiz mühim bir sevkulceyş kaidesidir; bu ordu mağlûp edilmedikçe kat'î netice kazanılmış olmaz. Ancak bir kaç devletle harbeden bir devlet, kendi karşısına çıkan orduları ayrı ayrı ve birer birer mağlûp etmek çaresini arar. Eğer ahval, en kuvvetli orduyu hepsinden evvel kıstırıp imha etmek imkânını verirse tabiî bu fırsattan istifade eder; fakat bu imkân hâsıl oluncaya kadar küçük ordulardan herhangi birini yakalayıp ezmek mümkün olursa bu fırsatı kaçırmak asla caiz değildir.

Esasen bu harp, klâsik tarzda başlamamıştı. Almanya tedricî olarak ordularını harp mevcuduna çıkarmış ve seferberlik ilân etmeden onları seferî hale koymuştu. Harp, Fransız, İngiliz ve bunların müttefiki olan Polonya ile ayni zamanda dövüşmek ve harbetmek niyetile ilân edilmemişti; Versailles muahedesinin haksızlıklarını tamir maksadile ve Alman milletinin artık yabancı ellerde olduğu iddia edildiği Alman topraklarını istirdat için Polonyaya müracaatlar ve tazyikler yapılmış ve nihayet Polonya bunların iadesine razı olmayınca Almanlar Lehistan hududuna yığmış oldukları ordularına hareket emri vererek Polonyayı istilâya kıyam etmişlerdi. Bundan sonra Fransa ve İngiltere seferberlik ve harp ilân ettiler; Fransa seferberliğini ve hudut boylarında ordularının yığınaklarını yapıncaya kadar geçen on beş gün zarfında Polonya orduları kat'î hezimete uğramışlar ve bir hafta sonra da Polonya kâmilen istilâ ve işgal edilerek Leh devleti ortadan kaldırılmıştı.

Bunun için evvelâ Fransız ordularını mağlûp edip sonra Polonyaya dönmek düşüncesi, doğru bile olsa, tatbik edilemezdi. Diğer taraftan Klauzeviç'in dediği gibi (Harp, siyasetin başka vasıtalarla devamından ibarettir); diplomasi yollarile elde edilemiyen maksat, harp vasıtalarile istihsal olunur. Bu harbin ilk maksadı Polonyadaki Alman topraklarının istirdadı idi. Diplomasi yolile elde edilemiyeceği anlaşılan bu maksadın cebren, harp vasıtalarile istihsaline başlanmıştı. Bu işin bir Avrupa harbine müncer olması ihtimali kuvvetliydi. Alman şefleri ve sevkulceyşçileri iyice düşündüler; hesap ettiler; ondan sonra tehlikeyi göze aldılar. Polonyayı iki haftada ezdikten sonra garp cephesine dönüp Fransanın hakkından gelmeyi gayri mümkün görmediler. Büyük Moltke bir prensip koymuştur: (Erst Wägen, dam Wagen = evvelâ iyi düşünüp hesap etmeli; sonra tehlikeyi göze alıp cesaret göstermelidir.)

(Devamı var)

378